Aşk ve şefkat farkı

Güneş rumuzlu okuyucumuz: “Risâle-i Nur’da Hazret-i Yakup (as)’un bahsinde geçen şu cümleyi açıklar mısınız: ‘Meselâ biri demiş: ‘Güneş mahbubumun hüsnünü görüp utanıyor; görmemek için bulut perdesini başına çekiyor.’ Hey âşık efendi! Ne hakkın var, sekiz İsm-i Âzam’ın bir sahife-i nuranîsi olan güneşi böyle utandırıyorsun?”1

Sekizinci Mektub’da, Rahman ve Rahîm isimlerinin bütün kâinatı kucaklayan, her canın ve her canlının bütün ebedî ihtiyacını karşılayan ve tatmin eden ve herkesi hadsiz düşmanlarından emin kılan kuvvetli ve büyük birer nur olduğu beyan ediliyor. Aciz ve zayıf insanın bu iki büyük isme ulaşması hem dünyevî, hem uhrevî ihtiyaçları açısından hayatî önem taşımaktadır. İnsanoğlu hadsiz ihtiyaçlarını karşılamak ve kalben sonsuz derece huzur bulmak için bu isimlere ulaşmalıdır. Yoksa en büyük servet sahibi de olsa, insan huzursuzluktan yakasını kurtaramayacaktır.

Bedîüzzaman Hazretlerine göre Rahman ve Rahîm isimlerine yetişmek ve bu isimlerden medet almak için insanın önünde aslında hiç de zor olmayan yollar vardır. Hatta insan bu yolların kolaylığı ve kendine yakınlığı bakımdan oldukça zengindir. Bu vesileler şunlardır: Fakr, Şükür, Acz ve Şefkat. Yani Allah’ın sade bir kulu olduğunu ve O’nun ikramının haricinde bir hiç olduğunu bilmektir. Yani aslında bir âciz ve fakir kuldan ibâret olduğunu bilmek ve Allah’a hadsiz şükrederek mahlûkâta şefkatli davranmaktır. İşte bu davranış ve bu anlayış Allah’ın râzı olduğu kulluk hâlidir ki, bizi Rahmân ve Rahîm isimlerinin şefkatine ve rahmetine ulaştırır.

Üstad Saîd Nursî Hazretleri burada Hazret-i Yakub Aleyhisselâm’ın Hazret-i Yusuf Aleyhisselâm’a karşı şiddetli hissinin ve kuvvetli duygusunun temelinde yatan hakikatin ne olduğunu soruşturuyor. Bu, daha önce de İmam-ı Rabbanî tarafından gündeme getirilmiştir ve buna “aşk ve muhabbet” denmiştir. Oysa Saîd Nursî Hazretlerine göre bu kuvvetli hislerin temelinde aşk ve muhabbet değil; şefkat vardır. Yani Hazret-i Yakub Aleyhisselâm, Hazret-i Yusuf Aleyhisselâm’a şiddetli aşkından dolayı değil, kuvvetli şefkatinden dolayı hususî bir ilgi göstermiş, onun diye

getirilen kanlı gömleğe inanmamış, ümidini hiç kesmemiş, fakat haber geciktikçe hasretle geçen yıllar onun kalbini bir kor gibi yandırmış ve Yusuf'un (as) acısı gözlerini kör etmiştir. Nihayet yıllar sonra bir gün Hazret-i Yusuf'un (as) gömleğinin kokusunu tâ Mısır'dan algılayabilmiştir.

Çünkü Hazret-i Yakub'da (as), Hazret-i Yusuf'a (as) karşı yoğun bir şefkat hissi vardı. Şefkat; aşk ve muhabbetten çok daha keskin, çok daha parlak, çok daha ulvî, çok daha nezih ve peygamberlik makamına çok daha lâyıktır. Fakat aşk ve muhabbetin, Allah'tan başkasına şiddetli biçimde duyulmasını farz etmek, yüksek peygamberlik makamına uygun düşmemektedir. Demek Kur'ân-ı Hakîm'in parlak bir şekilde bildirdiği ve Rahîm ismine ulaşmaya vesîle olan Yâkub Aleyhisselâm'a ait şiddetli duygular, yüksek bir şefkat derecesidir. Vedûd ismine ulaşmaya vesile olan aşk ise, Züleyhâ'nın Yusuf Aleyhisselâm'a karşı duyduğu muhabbette söz konusudur.

Bedîüzzaman'a göre, Kur'ân-ı Hakîm Hazret-i Yâkub Aleyhisselâm'ın yüksek duygularını Züleyha'nın duygularından ne derece yüksek göstermişse, şefkat hissi de, aşk hissinden o derece yüksektir. Şefkat muhabbetten yüz derece daha geniş, daha parlak ve daha yüksektir. Çünkü şefkat bütün yönleriyle lâtiftir, nezihtir, geniştir, halistir, safidir, mukabele istemez, bedelsizdir. Hatta en adî hayvanların bile yavrularına duydukları bedelsiz ve fedâkârâne şefkatleri buna delildir. Aşk ve muhabbetin ise çok dereceleri var ki, tenezzül edilmeyecek şekildedir. Aşk mukabele ister, bedelsiz yürümez, karşılık görmekle devam eder. Aşkın ağlamaları bir nev'î bedel ve karşılık istemektir.

Üstad Hazretleri burada bir misâl veriyor: Meselâ bir zat şefkat ettiği evlâdı münasebetiyle bütün yavrulara, hatta bütün canlılara şefkat eder ve Rahîm isminin genişliğini bütün yürek sahiplerinde görür ve gösterir. Hâlbuki aşk yalnız sevgiliye mahsus duyulur. Hatta her şeyi sevgiliye feda ettirir. Sevgiliyi övmek ve güzel göstermek için de aşk, başka güzelleri kıskandırır, hürmetten düşürtür, güzelliklerini kırar. Hatta âşıklar o derece ileri giderler ki, "Güneş sevgilimin güzelliğini görüp utanıyor. Görmemek için bulut perdesini başına geçiriyor" diyecek derecede sevgililerini güneşten daha parlak ve daha güzel gösterme çabasına girerler.

İşte Üstad Bedîüzzaman, burada, aşk belâsına güneşin gözden düşürülmesini görmezden gelmez, bunu güneşe haksızlık sayar ve âşıklara çıkışır: "Hey âşık efendi!" der, "Ne hakkın var, sekiz İsm-i Âzam'ın bir sahife-i nuranîsi olan güneşi böyle utandırıyorsun?"2 der.

DUÂ

Ey Vedud-u Rahîm! Sevgimizi meşrû kıl, haram kılma! Sevincimizi meşkûr kıl, şükürsüz kılma! Muhabbetimizi makbul kıl, matrud kılma! Aşkımızı makul kıl, aklımızı giderme! Şefkatimizi mağfur kıl, kalbimizi giderme! Öfkemizi şecaatten eyle, fecaatten eyleme! Amelimize salahat ver, fesadat verme! Bizi kendine kul eyle, başkasına kul eyleme!

Âmin!

Dipnotlar:

1- Mektubat, s. 35.

2- Mektûbât, s. 35.